

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Sint-Pietersmolenwijk 2 / Gebroeders Marreytstraat (Brugge, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2022K299
november 2022

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert NV
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Julie Deryckere

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2022

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek.....	7
1.1	Administratieve gegevens.....	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden.....	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode.....	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie.....	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	12
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.4	Assessmentrapport	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	14
1.4.1.2	Geplande werken	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	18
1.4.2.1	Landschappelijke situering	18
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen.....	23
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	24
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	30
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen.....	33
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen	37
1.5	Synthese	41
2	Bibliografie	43

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 5: Verkavelingsplan weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).	16
Figuur 6: Fasering weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).	17
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Hoogteverloop N-Z	20
Figuur 12: Hoogteverloop O-W	20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)... ..	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).	24
Figuur 16: Schematische voorstelling van de verschillende landschappen van het wadgebied in relatie met de waterstanden. HWs: gemiddeld hoogwater bij springtij, HWd: gemiddeld hoogwater bij doodtij, LWs: gemiddeld laagwater bij springtij (Bron: Baeteman, C. p.4.)	30
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	35

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979- 1990 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000- 2003 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008- 2011 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).	39
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	39
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	40

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	7
--	---

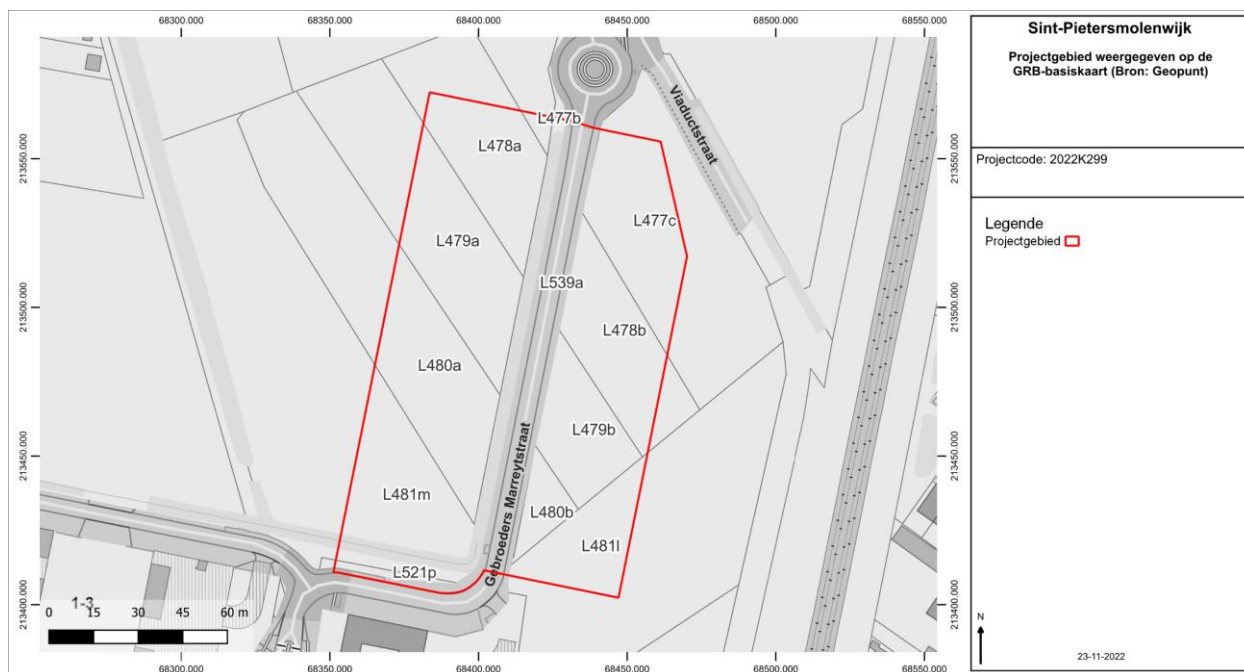
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

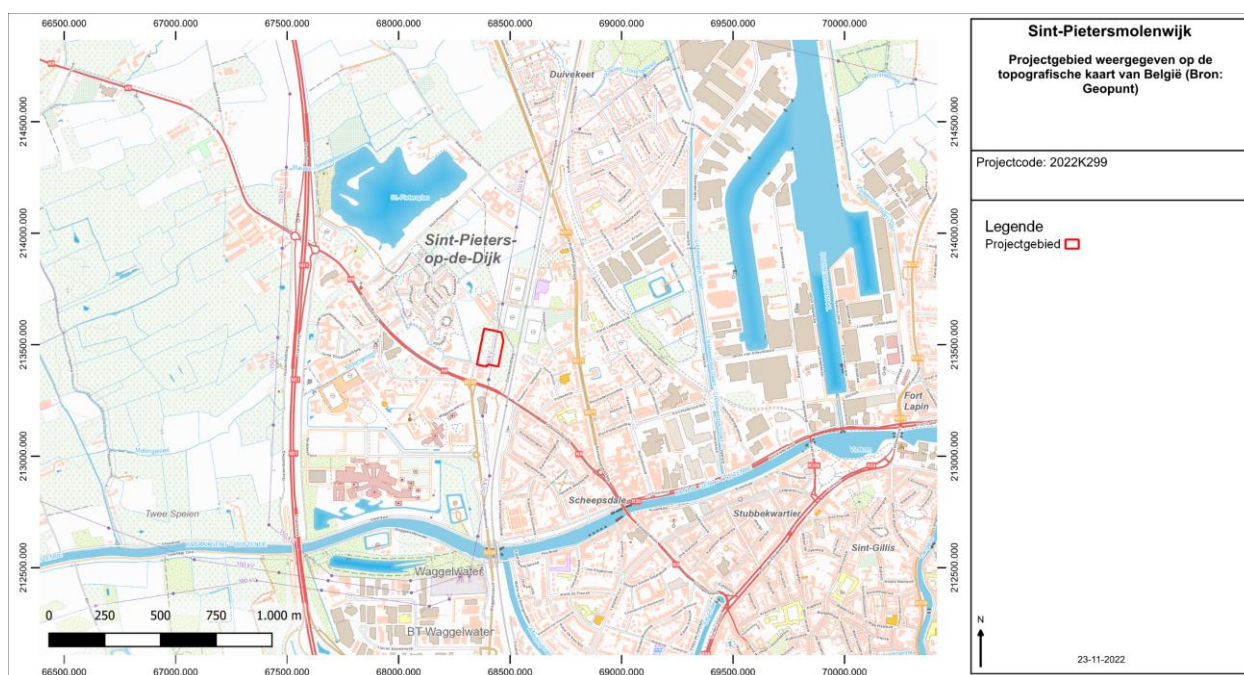
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Brugge
	Deelgemeente	/
	Postcode	8000
	Adres	Gebroeders Marreytstraat 8000 Brugge
	Toponiem	Sint- Pietersmolenwijk 2 / Gebroeders Marreytstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 68276$ $Y_{\min} = 213400$ $X_{\max} = 68531$ $Y_{\max} = 213575$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Brugge, afdeling 8, sectie L, nrs.: 477b, 477c, 478a, 478b, 539a, 479a, 479b, 480a, 480b, 481l, 481m, 539a, 521p Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Aaron Willaert (historicus) Julie Deryckere (archeoloog)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 1,49 ha, vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van een vergunning af te wachten.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Brugge – Sint-Pietersmolenwijk 2 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen ten noorden van het stadscentrum van Brugge, in de provincie West-Vlaanderen. Het terrein situeert zich bij het gehucht Sint-Pieters-op-de-Dijk. Het centrum van Brugge (Markt) is ca. 2,5 km ten zuidoosten van het plangebied gelegen. Brugge wordt omsloten door haar deelgemeenten Dudzele in het noorden, Koolkerke in het noordoosten, Sint-Kruis in het oosten, Assebroek in het zuidoosten, Sint-Michiels in het zuiden en Sint-Andries in het zuidwesten. Ten noordwesten ligt Meetkerke (Deelgemeente van Zuienkerke). Het kanaal naar Zeebrugge is ca. 1,4 km naar het oosten te situeren. Het kanaal Gent-Oostende is ca. 800 m naar het zuiden gelegen. Ca. 70 m ten oosten van het projectgebied loopt een spoorweglijn die Brugge verbindt met Zeebrugge en Blankenberge.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1,49 ha en bestaat quasi integraal uit akkerland en weiland. Het terrein wordt centraal doorsneden door de Gebroeders Marreytstraat. Langs de westzijde van de straat en in de zuidwestelijke hoek van het projectgebied is het Molengeleed gelegen. Een tweede gracht, die de perceelsafbakening tussen het weiland en akkerland vormt, sluit hier langs de zuidwestelijke zijde diagonaal op aan.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de verkaveling van het projectgebied (ca. 1.49 ha) in twee fasen langs de oost- en westzijde van de Gebroeders Marreytstraat.

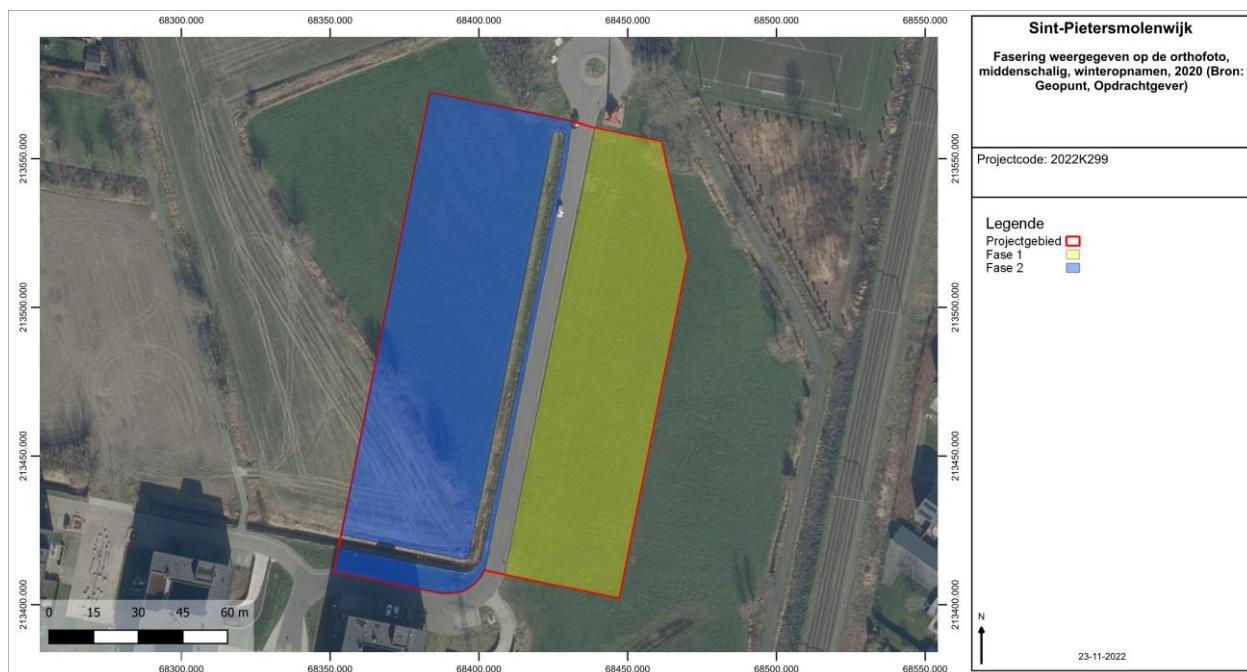
Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en de mogelijk toekomstige ingrepen binnen de individuele kavels, het potentieel aanwezig archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen. Bijgevolg wordt binnen deze archeologienota uitgegaan van een integrale verstoring van het terrein. De enige uitzondering hierop zijn de straat zelf en de aanpalende gracht die behouden blijven. De zone waar geen bodemingrepen zullen plaatsvinden beslaat bijgevolg ca. 1932 m².

Fase 1 beslaat de oostelijke zijde van de Gebroeders Marreytstraat en heeft een oppervlakte van ca. 5703 m².

Fase 2 beslaat de westelijke zijde van de Gebroeders Marreytstraat en heeft een oppervlakte van ca. 7258 m² (excl. de bestaande gracht die behouden blijft).

Figuur 5: Verkavelingsplan weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).

Figuur 6: Fasering weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).

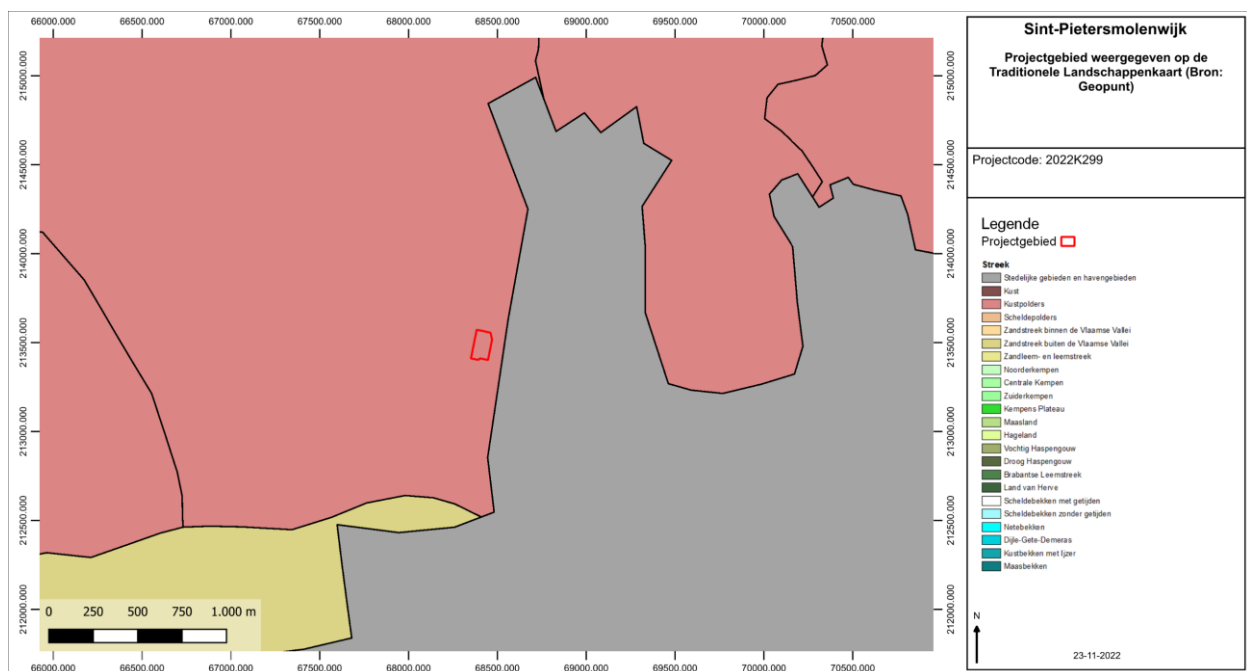
1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

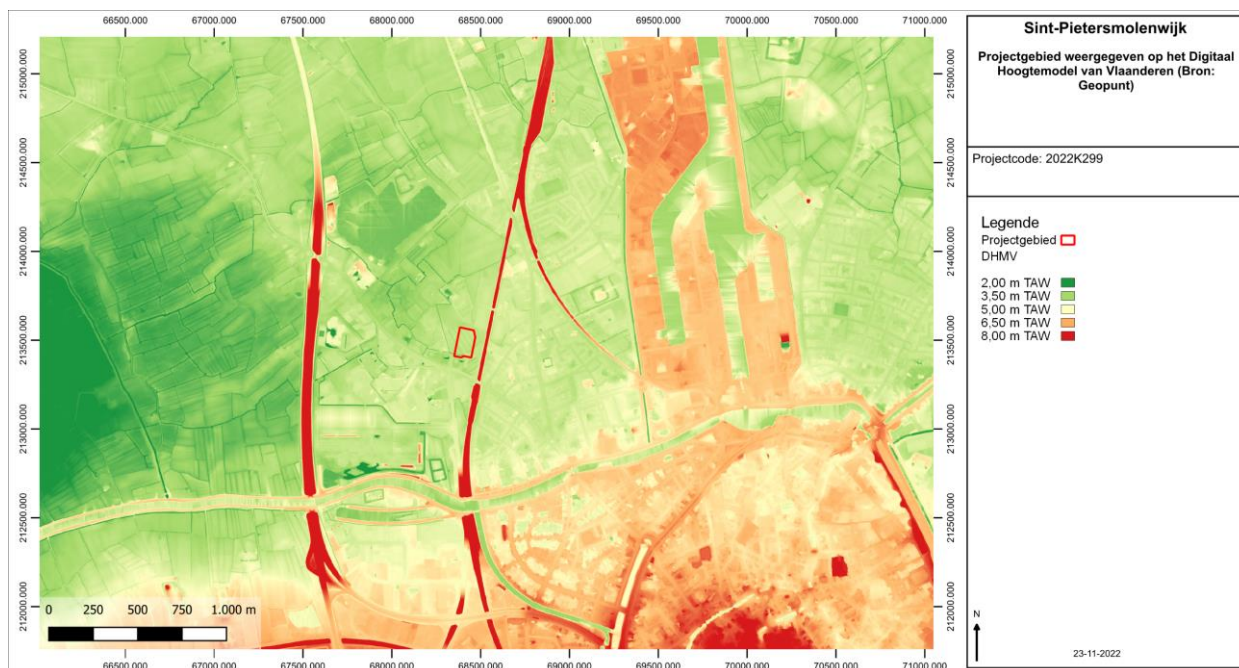
Het projectgebied is op de traditionele landschappenkaart gelegen binnen de kustpolders. De kustpolders hebben een gemiddelde hoogteligging hebben die schommelt tussen de 2 en 5 m TAW. Ten oosten van het projectgebied situeert en zich de industriezone langs het zeekanaal Brugge-Zeebrugge. Deze zone is aanzienlijk hoger gelegen dan het polderlandschap. Ook de historische stadskern van Brugge ten zuidoosten van het plangebied heeft een hogere ligging.

Het microreliëf binnen het projectgebied varieert tussen de 3,9 en 4,2 m TAW. De originele perceelsbegrenzing is hierbij duidelijk zichtbaar. De percelen zijn telkens centraal hoger gelegen en hellen af naar de zijden toe, waar mogelijk afbakeningsgrachten of geultjes liepen.

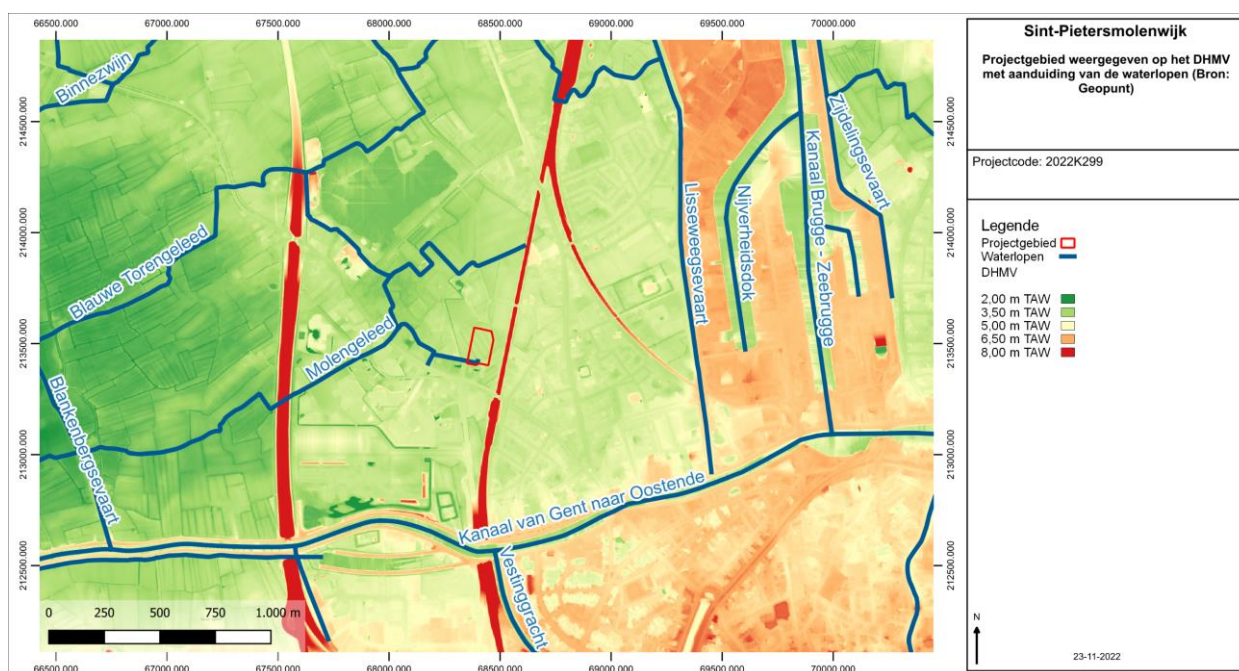
Hydrografisch behoort het plangebied tot het Bekken van de Brugse polders, deelbekken Oudlandpolder Blankenberge. Langs de zuidelijke zijde valt de beek van het Molengeleed binnen de grenzen van het terrein. Deze stroomt vervolgens in zuidwestelijke richting verder.

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

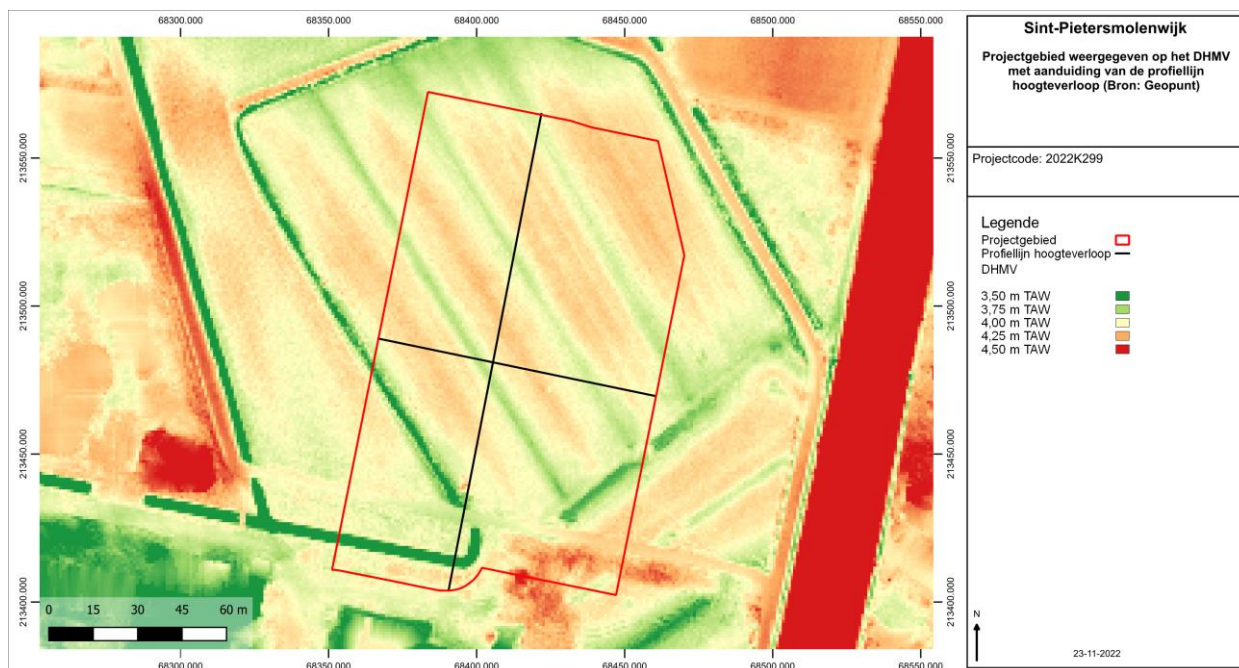

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

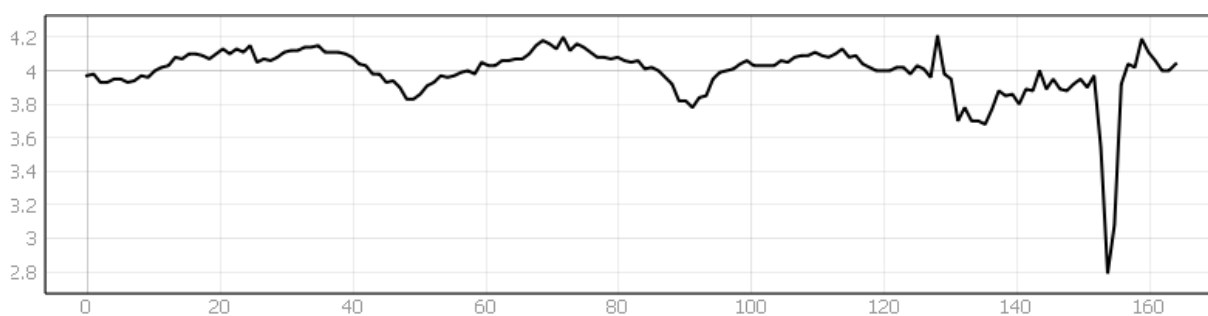

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

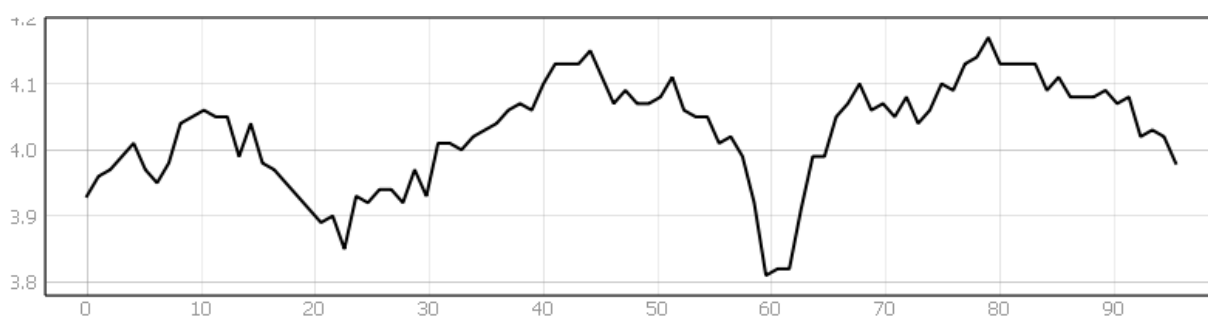

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Hoogteverloop N-Z

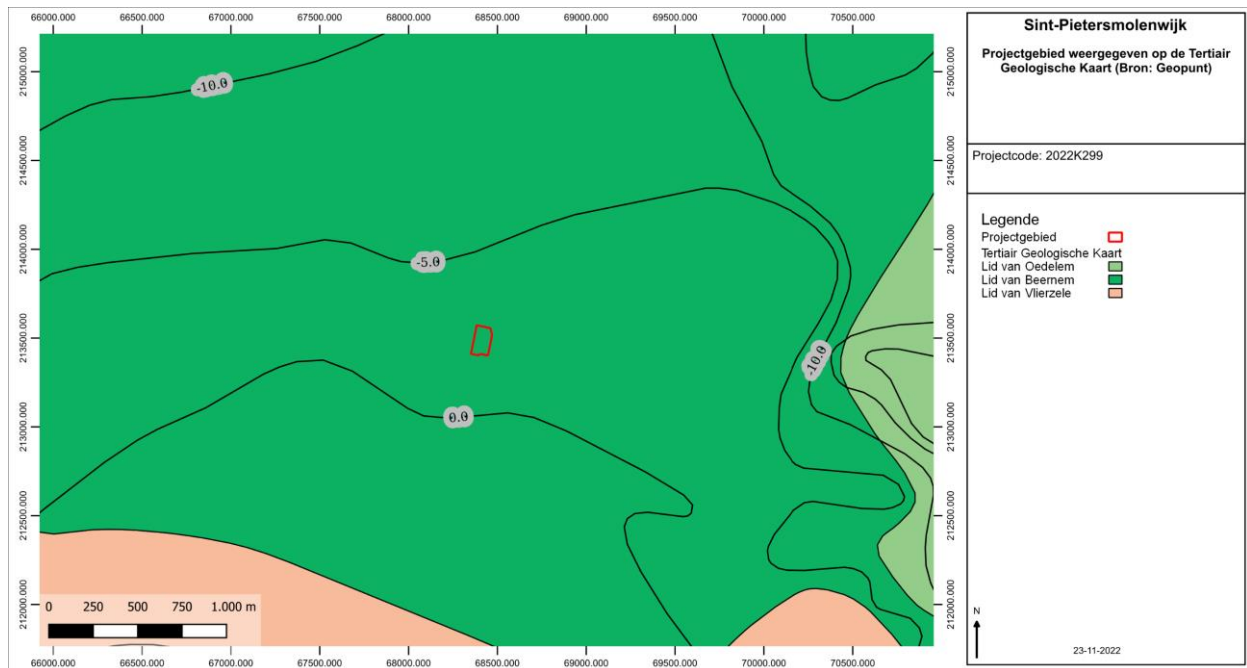

Figuur 12: Hoogteverloop O-W

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Beernem (Formatie van Aalter)**. De Formatie van Aalter bestaat voornamelijk uit ondiep-mariene of kustnabije zandige sedimenten en komt enkel voor in het noordoosten van West-Vlaanderen en het noordwesten van Oost-Vlaanderen.

Het Lid van Beernem bestaat uit een licht-glaucioniet- en glimmerhoudend fijn kleiig zand met fijnzandige kleibandjes en zeer veel dunne zandsteenbankjes (veldsteen). Dit lid werd afgezet onder lagunaire of wadden-omstandigheden.

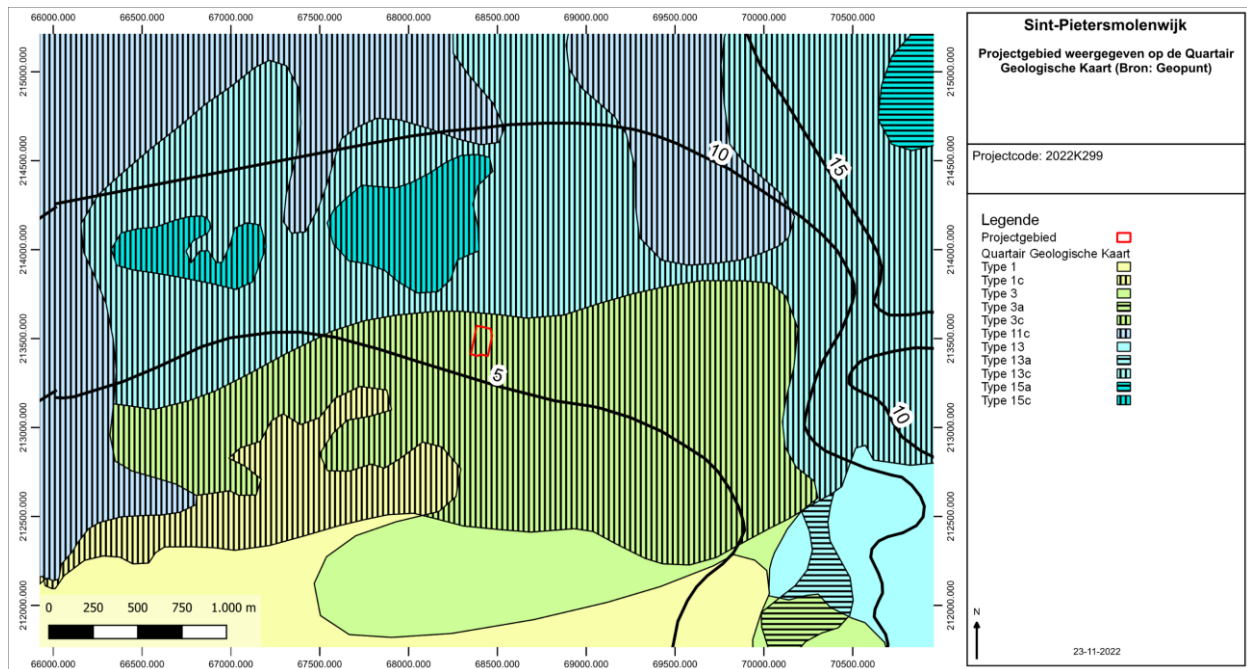

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3c**. Het bestaat uit een basis van fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijks hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een getijdenafzetting (marien en estuarien) van het Holoceen.

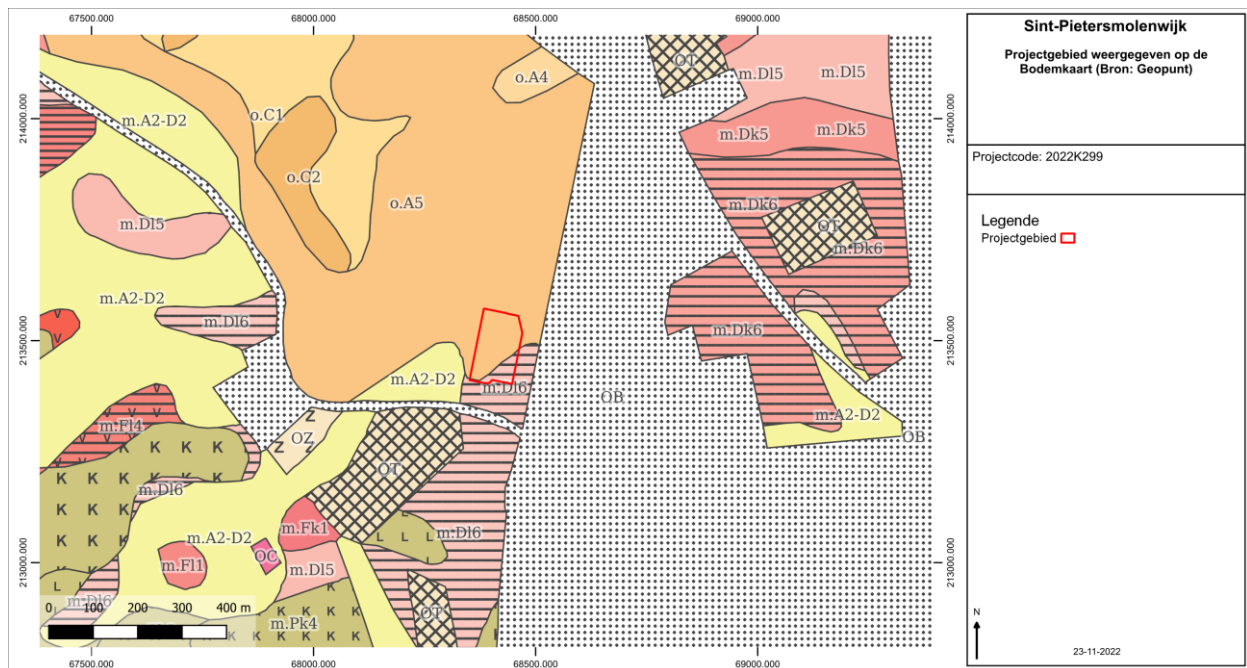

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodemvormingsprocessen

Het bodemtype **o.A5** is een kreekruiggrond (Oudlandpolder) bestaande uit zware klei tot klei die tussen 60 en 100 cm diepte overgaat tot lichter materiaal. Doorheen het volledige profiel komen gleyverschijnselen voor met soms vorming van concreties. De bovengrond kan kalkloos zijn terwijl de ondergrond sterk kalkhoudend is.

Het bodemtype **m.Dl6** is een overdekte kreekruiggrond bestaande uit slibhoudend zand (middellandpolder) met een storende laag op geringe diepte. Het bestaat uit lichte klei tot zavel en rust op zware klei op minder dan 40 cm diepte. Op minder dan 100 cm diepte gaat deze over tot lichter materiaal. De gronden zijn volledig kalkhoudend hoewel de bovenste horizonten sterk ontkalkt zijn.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

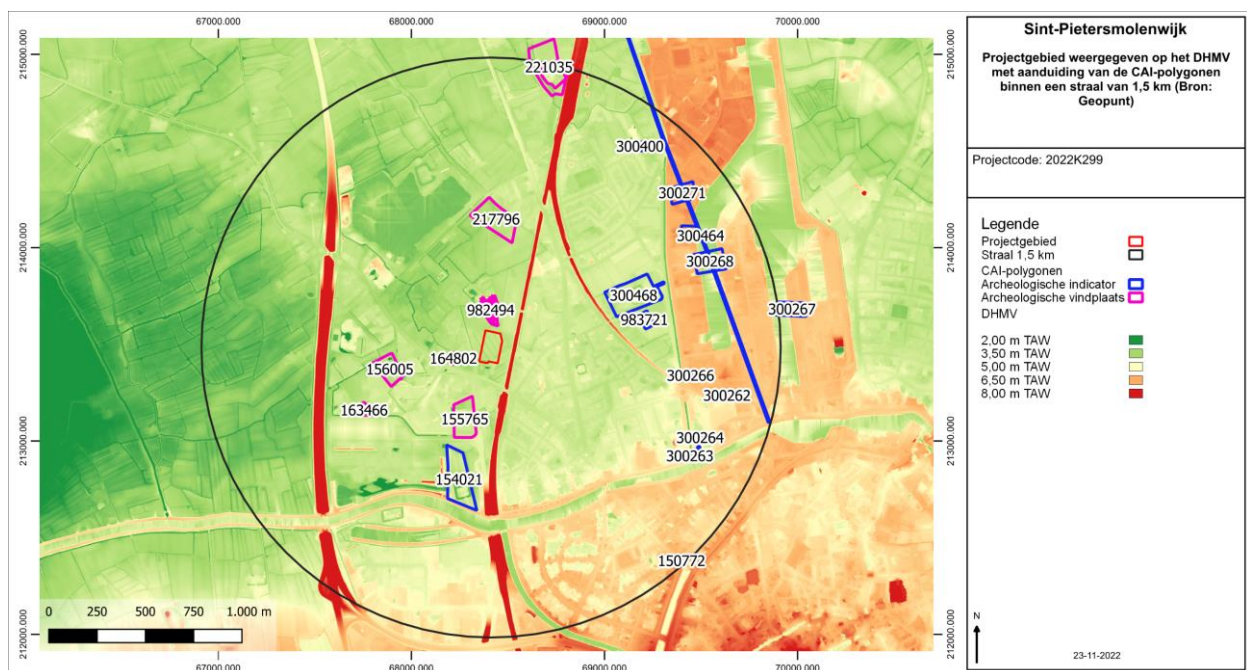
1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Synthese

In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn reeds meerdere prospecties, werfcontroles en opgravingen uitgevoerd. Bij vlakdekkend onderzoek ten noorden van het onderzoeksgebied werden bewoningssporen uit de volle en late middeleeuwen in kaart gebracht. Dit betrof kuilen, grachten en greppels, waterkuilen waarin aardewerk en dierlijk botmateriaal werd gerecupereerd. Bij een werfcontrole ten zuiden van het onderzoeksgebied werden eveneens kuilen en greppels in kaart gebracht waar uit de vulling laatmiddeleeuws aardewerk en dierlijk botmateriaal werd aangetroffen. Ook ten westen van het huidige onderzoeksterrein werden bij een proefsleuvenonderzoek resten in kaart gebracht die wijzen op bewoning in de late middeleeuwen. In de ruimere omgeving geven de gekende waarden een gelijkaardig beeld van bewoning vanaf de volle middeleeuwen. De CAI maakt geen melding van oudere resten. Naast deze gekende vindplaatsen zijn eveneens een groot aantal cartografische indicatoren aangeduid op het kaartbeeld van de inventaris. Dit betreft laatmiddeleeuwse of jongere landelijke infrastructuur. De gekende waarden bevestigen enigszins de verwachting dat de omgeving pas permanent bewoond en bewerkt wordt vanaf de middeleeuwen.

Overzicht CAI-polygonen

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

150772	Controle van werken (2010); NK: 15 m
--------	--------------------------------------

	Nieuwe tijd: restant van een overwelling (overspanning ca. 6m, opgebouwd uit 3 lagen bakstenen met kalkmortel) over de dubbele gracht rond de stad. De overwelling ligt in het verlengde van de nog bestaande brug voor de Ezelspoort. Verder werden nog 2 mooi bewerkte natuurstenen ornamenten aangetroffen.
155765	Controle van werken; NK: 15 m Late middeleeuwen: grachten en kuilen die aardewerkfragmenten en dierlijk botmateriaal bevatten. Bron: Hillewaert, B., Huyghe, J. & Van Besien, E. 2009: Middeleeuwse onderzoekresultaten uit kleinschalig onderzoek in Brugge (W.-Vl.), Archaeologia Mediaevalis 32, 136-138.
156005	Mechanische prospectie; NK: 15 m Middeleeuwen: sporen van middeleeuwse veenwinning. Bron: Hillewaert, B. 2011: Brugge, Oude Oostendse Steenweg, onuitgegeven rapport.
163466	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 m 20ste eeuw: recente verstoringen. Bron: Verwerft D., Lambrecht G. 2012: Molenerf, Brugge. Resultaten Archeologisch Proefonderzoek, Brugge.
164802	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 m Late middeleeuwen: uitbraakspoor met baksteenpuin en aardewerk. Bron: Huyghe J.: Resultaten archeologisch onderzoek aan de Oostendse Steenweg te Brugge, Brugge.
210777	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 m Late middeleeuwen: verschillende sporen en archeologische vondsten die vermoedelijk afkomstig zijn van een woonerf uit de overgangperiode volle/ late middeleeuwen. 19de eeuw: restanten van de 19de-eeuwse bewoning. Bron: Demey D. 2015: Archeologisch vooronderzoek Oostendse steenweg 126 (Brugge), Ruben Willaert rapport 90, Sijsele.
217796	Mechanische prospectie (2017) 14-16 ^e eeuw: gracht 17 ^{de} - 19de eeuw: metalen vondsten: bandeliersluiting gedateerd rond 1600, munt uit 1703-1763, franse militaire knoop (1793-1804), slaghoedje van penvuurpatroon (1830-1890) Bron: Dieter Verwerft, Frederik Roelens, Jari Hinsch Mikkelsen en Jan Huyghe 2017. Sint-Pietersmolenstraat, Brugge: Melding archeologisch

	vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuvenonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek)
221035	Mechanische prospectie (2018) Volle Middeleeuwen: houtbouwsporen, kuilen en greppels, bakstenen funderingen en muren in een omgrachte zone. Restgeul met volmiddeleeuwse vondsten Nieuwe tijd: bakstenen funderingen en muren van een hoeve met voorgeschiedenis uit de 16de-18de eeuw Bron: MESTDAGH D. 2018: Nota verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek. Brugge Blankenberghsesteenweg (prov. West-Vlaanderen), Ingelmunster.
980915	Opgraving (2018) 12de eeuw, late middeleeuwen, nieuwe tijd: De oudste bewoning gaat terug tot de 12de – 13de eeuw. Tijdens de 2de helft van de 13de eeuw werden de meste grachten uitgegraven en ontstond de kern van een erf. In de 14de-15de eeuw werd een duiventoren toegevoegd. Doorheen de eeuwen kende het erf verschillende aanpassingen. Bouwmateriaal werd vaak herbruikt. Laatste belangrijke bouwphase aan het einde van de 19de eeuw. Gedurende eeuwen bleef de woonzone binnen het erf bijna ongewijzigd. 3 begravingen van runderen. late middeleeuwen, nieuwe tijd: ondergrondse bakstenen gootjes met dekstenen uit kalksteen, ceramische buizen. Scherven aardewerk, voornamelijk grijs en roodgeglazuurd, ook protosteengoed, hoogversierd aardewerk, faience, majolica en wester aardewerk. Aangepunte paal. Dakpanfragmenten. Pijpfragment. Leren zolen en andere fragmenten leer. Metalen vondsten waaronder een munt, gesp, schalen en een mes. Verschillende glazen scherven en fragmenten van houten schalen. Fragmenten van zandstenen mortieren. Bron: MESTDAGH B. 2020: Archeologische opgraving Brugge Blankenbergse Steenweg (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten eindverslag, Ingelmunster.
982494	Opgraving (2015) middeleeuwen, nieuwe tijd: metaalvondsten volle middeleeuwen: greppels, grachten, kuilen, waterkuilen. Aardewerk dierlijk botmateriaal, metaalvondsten, verkoolde voedselresten. Op basis van de oversnijdingen van de sporen zijn 2 fasen te onderscheiden. Fase 1 in de 11de tot vroege 12de eeuw en fase 2 in de late 12de tot 13de eeuw. Fase 1 bestaat uit 2 parallelle grachten en een greppel als bewuste afbakening van een woonzone. Fase 2 bestaat uit verschillende kuilen.

	late middeleeuwen, nieuwe tijd: resten van recentere landinrichting en landgebruik, greppelsystemen toe te schrijven aan laat- en postmiddeleeuwse percelering Bron: VAN DEN DORPEL A. & GENBRUGGE S. 2019: Middeleeuwse bewoningssporen uit de 11e tot en met 13e eeuw in de periferie van Brugge: Archeologische opgraving te Sint-Pieters, Oostendse Steenweg (Brugpap), Ruben Willaert-rapport 116, Brugge.
--	---

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

300262	Kaartstudie (1842-1879/1965); NK: 250 meter Onbepaald: in 1567 wordt 'boomgaert met een huis hierop staende' en in 1701 'hofstedecken' vermeld. De hoeve verdween in 1900 met de aanleg van de haven. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41.
300263	Cartografie; NK: 15 m Onbepaald: sluis vermeld in 1331. De sluis is verdwenen met het verleggen van de Lisseweegsevaart bij het aanleggen van de Brugse Haven. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300264	Cartografie; NK: 250 m Onbepaald: hofstede. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300265	Cartografie; NK: 250 m Onbepaald: meedstoven reeds vermeld in 1447.

	Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300266	Cartografie; NK: 250 m Onbepaald: kasteelhofstede reeds vermeld in 1567. Verdween bij de aanleg van de haven rond 1900. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300267	Cartografie; NK: 250 m Onbepaald: kasteelgoed en hofstede. Verdween bij de aanleg van de haven rond 1900. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300268	Cartografie; NK: 250 m 17de eeuw: hofstede. Verdween in 1900. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300270	Cartografie; NK: 250 m 17de eeuw: hofstede. Verdween in 1900. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300271	Cartografie; NK: 250 m Onbepaald: kasteelgoed met hofstede, later buitengoed zoals de meeste kastelen in de 18de en 19de eeuw. Verdween in 1900. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300393	Cartografie; NK: 150 m Onbepaald: herberg.

	Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300400	Cartografie; NK: 250 m Onbepaald: hoeve. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41 (+ kaart).
300464	Kaartstudie (1965); NK: 15 meter Onbepaald: kanaal/vaarweg Lisseweegse watergang. Bron: Wintein W. 1965, Kaart van de oude gemeente Koolkerke met een bijhorende historische schets tot 1850, in: Rond de Poldertorens, jg. VII, afl. 1, p. 1-41.
300468	Kaartstudie (1964); NK: 15 meter Late middeleeuwen: kasteelhoeve. Bron: Wintein W. 1964, Uit de kaart van Koolkerke, in: Rond de Poldertorens, jg. VI, nr. 3, p. 90-93 (+ kaart).

Luchtfotografie

154021	Luchtfotografie (2009); NK: 15 m Middeleeuwen: site met walgracht. Bron: Apers T. 2010, Lokalisatie en studie van sites met walgracht rond Brugge aan de hand van luchtfoto's en evaluatie van het analysemateriaal, onuitgegeven masterpaper universiteit Gent.
--------	---

Onbepaald

983721	Mechanische prospectie (2009) Proefsleuvenonderzoek zonder relevante sporen Bron: Van Besien, E. 2018: Vaartstraat, Brugge, Rapport 22, Brugge.
--------	---

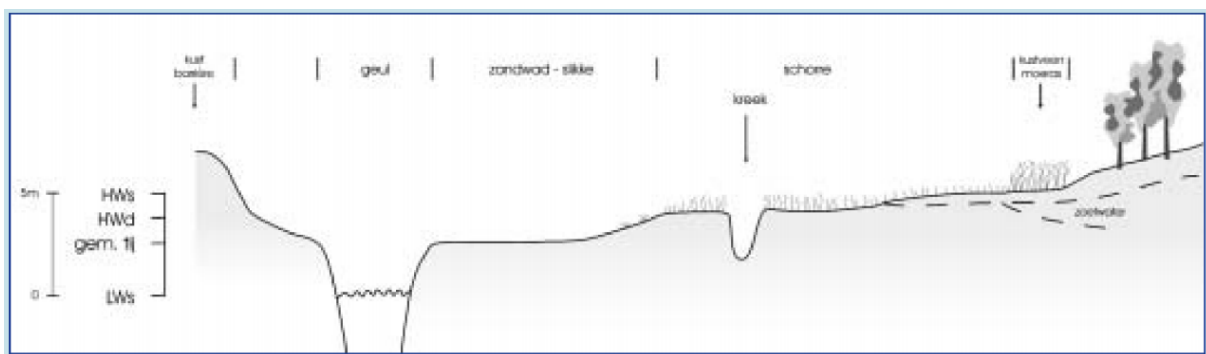

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Ontwikkeling van de kustpolders

Typisch voor de kustvlakte zijn haar dynamische karakter en de voortdurende strijd van de mens met het water. Het landschap zoals we dat nu kennen is in principe het resultaat van een tienduizend jaar lange geschiedenis waarin de mens uiteindelijk de hoofdrol heeft verworven. Veeleer dan een reeks duidelijk te onderscheiden transgressies en regressies is de kustvlakte het resultaat van een continue afzetting van o.a. klei en zand.

Door het dagelijkse patroon van wisselende waterstanden ontwikkelden zich verscheidene afzettingsmilieus, die zich constant aanpasten aan veranderingen van waterniveau of sedimenttoevoer. De dynamische landschappen zijn slikken, schorren en het zandwad. Deze worden doorsneden door getijdengeulen, het belangrijkste element in een wadgebied. Bij vloed brengen de geulen zeewater in het gebied dat geladen is met fijn zand en klei. Deze vertakken zich in steeds kleinere geulen. Bij eb stroomt het water terug zeewaarts zonder dat de geulen compleet opdrogen. De slikken liggen onder het hoogwaterniveau maar boven het laagwaterniveau en worden aldus dagelijks overstroomd bij vloed maar blijven droog bij eb. Wanneer het landwaarts gedeelte van de slikke hoog genoeg is opgeslibd zodat het niet telkens meer bij hoogtij wordt overspoeld ontstaat een schorre. Enkele bij extreem hoge waterstanden wordt de schorre nog overspoeld. Deze iets hogere platen worden dan vrij vlug gekoloniseerd door zoutminnende planten.¹ In de open gebieden iets lagere delen, blijft het water in- en uitstromen bij eb en vloed. Deze kleine depressies zullen de kreken worden naarmate het schorreoppervlak hoger komt te liggen.

Figuur 17: Schematische voorstelling van de verschillende landschappen van het wadgebied in relatie met de waterstanden. HWS: gemiddeld hoogwater bij springtij, HWD: gemiddeld hoogwater bij doortij, LWS: gemiddeld laagwater bij springtij (Bron: Baeteman, C. p.4.)

Door het stijgen van het zeeniveau na de laatste ijstijd, bereikte de Noordzee zo'n 10.000 jaar geleden onze streken. Door de verhoging van watertafel ontwikkelden zich zoetwatermoerassen met verscheidene waterplanten. Als de planten niet werden afgebroken tot humus kon zich veen vormen (zogenaamd basisveen). De slikken en schorren zijn zeer afhankelijk van het waterniveau en passen zich aan bij de minste niveauverandering. Naarmate de slikken hoger opslibben en de geulen verlanden kan de schorre zich meer zeewaarts gaan uitbreiden, gevolgd door het kustveenmoeras aan de landzijde. In omgekeerde richting kan een deel van schorre plots weer onder invloed komen te staan van het dagelijkse getij als bijvoorbeeld een geul zich zijwaarts verplaatst. Deze zone zal op die manier terug evolueren naar een slikke.²

¹ Zeebroek, I., Tys, D., Baeteman, C., Pieters, M., 2002, p.10.

² Baeteman, C. 2007, p.5

In de loop van de ontstaangeschiedenis van de kustvlakte hebben er zich voortdurend dergelijke verschuivingen van de afzettingsmilieus voorgedaan. De sterke zeespiegelrijzing in de periode voor ca. 7500 jaar geleden leidde tot een aanzienlijke landwaartse verschuiving van het getijdengebied samen met de afzetting van een bijna 10 meter dik pakket zand en klei bovenop het reeds vermelde basisveen. Op de schorre die zich toen ontwikkelde kwamen vegetatieniveaus tot ontwikkeling die de kans niet hadden om tot veen te evolueren omdat ze zo snel opnieuw werden bedekt door de klei van de opschuivende slikke.

Zo'n 7.500-7.000 jaar geleden was er een eerste vertraging van de zeespiegelstijging, waardoor delen van het wad in zo'n mate opgeslibd geraakten dat er zich schorren konden vormen. Op deze schorren ontwikkelden zich soms opnieuw zoetwatermoerassen (verlandingsveentjes). De getijdengeulen konden de veengebieden weer tijdelijk veranderen in wadgebied. Dit proces van opvulling heeft ertoe geleid dat de afzettingen uit de periode tussen 7.500 en 5.500 jaar geleden bestaan uit een afwisseling van wadsedimenten en veenlaagjes. Juist omwille van de rol van de geulen zijn in het zeewaarts gebied minder en dunnere verlandingsvenen dan in het meer landwaartse gedeelte van de vlakte.

Omdat de zeespiegel zwakker steeg, verloor ze haar rol van stuwende kracht waardoor het veengebied steeds verder uitbreidde en langer standhield. Door een tweede vertraging van zeespiegelstijging tussen 5.500 en 5.000 jaar geleden kon het veen ongestoord blijven groeien en dit voor een periode van minstens 2.000 jaar. Dit zogenaamde oppervlakteveen heeft in de bodem een dikte van 1 tot 2 meter. Dit oppervlakteveen kende ook een enorme laterale uitbreiding en tegen 4800 jaar geleden was nagenoeg de gehele kustvlakte omgevormd tot kustveenmoeras behalve het gebied van de moeren en het zeewaartse gebied waar zand en klei verder werden afgezet. Centraal strekte de kustvlakte zich toen trouwens verder zeewaarts uit dan tegenwoordig.

Het einde van de veengroei situeert zich tussen 4.450 en 1.500 jaar geleden omdat de sedimenten die afgezet werden opnieuw geërodeerd werden. Het getij kon geleidelijk het land weer innemen via grote getijdengeulen die opengebleven waren tijdens de veengroei om de zoetwaterafvoer te verzorgen. Daar waar veengebieden inklonken ontstond nieuwe ruimte voor het afzetten van zand en klei. Deze gebieden evolueerden aldus weer in een wad, waar de schorre zich opnieuw kon uitbreiden. Na verloop van tijd werden deze schorren nauwelijks nog overspoeld door getijden waardoor er zoutwatervegetatie en zoutweiden ontstonden. Langsheen de grote getijdengeulen en zeewaarts bleef de invloed van de getijden groter.³

Tijdens deze erosieve fase breidde het netwerk van geulen zich steeds verder uit. Zo kwamen meer en meer grotere delen van het kustveenmoeras in lagere positie te liggen zodat uiteindelijk het netwerk van geulen nagenoeg het gehele kustveenmoeras beïnvloedde. Tegen de ijzertijd en de Romeinse periode was de kustvlakte geëvolueerd tot een dynamisch landschap waar veengebieden evolueerden naar slikken en schorren. In de kustvlakte werd intensief aan zoutwinning gedaan. De Romeinse zoutwinning ging gepaard met aanzienlijke investeringen in het kustlandschap, zoals de aanleg van zoutpannen en drainagesystemen. De meeste Romeinse sites zijn dan ook te situeren in de directe omgeving van getijdengeulen. Er zijn tevens sporen aangetroffen voor Romeinse veenontginningen.⁴ Het plangebied situeert zich in deze periode op basis van de bodemkaart vermoedelijk ter hoogte van een getijdengeul.

³ Baeteman, C. 2007.

⁴ Hillewaert, B. 2011.

Nadat de beddingen van de meeste geulen in de eerste eeuwen van onze tijdsrekening grotendeels opgevuld waren met zand, nam de invloed van de getijden op het wadgebied enigszins af en brak een rustigere periode aan. De periode waarin deze kalme condities overheersten valt samen met de vroege middeleeuwen. Alleen de grootste geulen, zoals de Ijzergeul en de Zwinggeul bleven nog enkele eeuwen langer open. Het kustgebied bestond in de vroege middeleeuwen uit een dynamisch maar eerder kalm wadgebied met lateraal bewegende geulen die afgezoomd waren door slikken en schorren. Hoewel weinig vondsten gekend zijn, kan aangenomen worden dat de kustvlakte tussen de 4^e en 6^e eeuw ook gebruikt en verkend werd. Vanaf de 7^e eeuw nemen de aanwijzingen en sporen voor bewoning wel toe. Het dichtslibben van talrijke getijdengeulen hield ook in dat er in deze periode een gewijzigde reliëfsituatie ontstond in de kustvlakte. De met zand opgevulde en met klei afgedekte geulbeddingen waren minder onderhevig aan compactie door ontwatering dan de schorren, wat tot gevolg had dat de geulruggen iets hoger in het landschap kwamen te liggen dan de rest van het waddenlandschap (de zogenaamde reliëfinversie).⁵ Deze iets hogere ligging maakte hen een aantrekkelijke plaats voor bewoning. Het projectgebied is gelegen ter hoogte van een dergelijke geïnverteerde getijdengeul. Op de schorren groeiden zoutminnende planten die zicht goed leenden tot het hoeden van schapen. De hoge schorren en zoutweiden hadden vermoedelijk ook een beperkt potentieel als akkerland.

Historische context van Sint-Pieters-op-den-Dijk

De eerste historische vermelding van de stad Brugge komt voor omstreeks het midden van de 9de eeuw als ‘Brvggas, Brvccia’. Vanaf het begin van de 12de eeuw wordt naar Brugge verwezen in zijn hedendaagse schrijfwijze. Het woord Brugge zou afkomstig zijn van het Scandinavische ‘bryggja’, wat steiger of aanlegplaats zou betekenen of het Germaanse ‘brugjo’, wat brug, havenbrug of knuppeldam betekent⁶.

Andere historische bronnen maken melding dat zeker vanaf de eerste helft van de 10de eeuw Brugge een handelsnederzetting met haven is. Sint-Pieters situeert zich in het poldergebied achter de zee. Dit ganse gebied wordt in de Merovingische periode aangeduid als Pagus Flandrensis bestaande uit drie kroondomeinen (Snellegem, Sijsele en Weinebrugge). Omstreeks 850 splitst Sint-Salvators zich van Snellegem af. Op dit grondgebied vormde zich in de 13de eeuw de parochie Sint-Pieters-op-de-Dijk, aanvankelijk onder de benaming Sint-Pieters-ten-Poele. De begrenzing van de parochie kent in de loop der tijden verschillende wijzigingen. Tussen 1275 en 1283 verwerft Brugge een ruime strook rond de stad, de Paallanden, zo genoemd naar de afbakening met grenspalen. Historisch-cartografische indicatoren wijzen op verspreide hoevebouw in Sint-Pieters-op-de Dijk gedurende de (late) middeleeuwen. Tijdens de Franse overheersing worden de grenzen van de parochie in 1795 verder uitgebreid tot aan het kanaal Brugge-Oostende. In 1798 wordt hier nog een stukje moereengebied aan toegevoegd dat ten westen van de Blankenbergse Vaart lag.

Vanaf de 19de eeuw vestigen industrieën en bedrijven zich reeds rond het kanaal Brugge-Oostende. Wanneer dit kanaal niet meer aan de eisen voldoet, wordt op het einde van de 19de eeuw een zeekanaal gegraven naar de nieuw aan te leggen haven in Zeebrugge. Een aantal sites zoals het kasteelgoed ‘Rosières’, ‘Pathoeke’ en ‘Bommelbeke’ verdwijnen. Achter de Sint-Pieterskaai is echter een uitgestrekt gebied tot het eind van de 19de eeuw onbebouwd gebleven waardoor Sint-Pieters-op-de-dijk tot de 20ste eeuw haar landelijk karakter kan behouden. De gemeente bestaat dan grotendeels uit polders, dreven en boomgaarden. Bedrijven en industrieën

⁵ Tys, D. 2002. P.261

⁶ Debrabandere F. et al. 2010: 55.

worden echter door Stad Brugge aangemoedigd om naar hier te verhuizen, waardoor er thans een dominerende industrie functie heerst.⁷

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

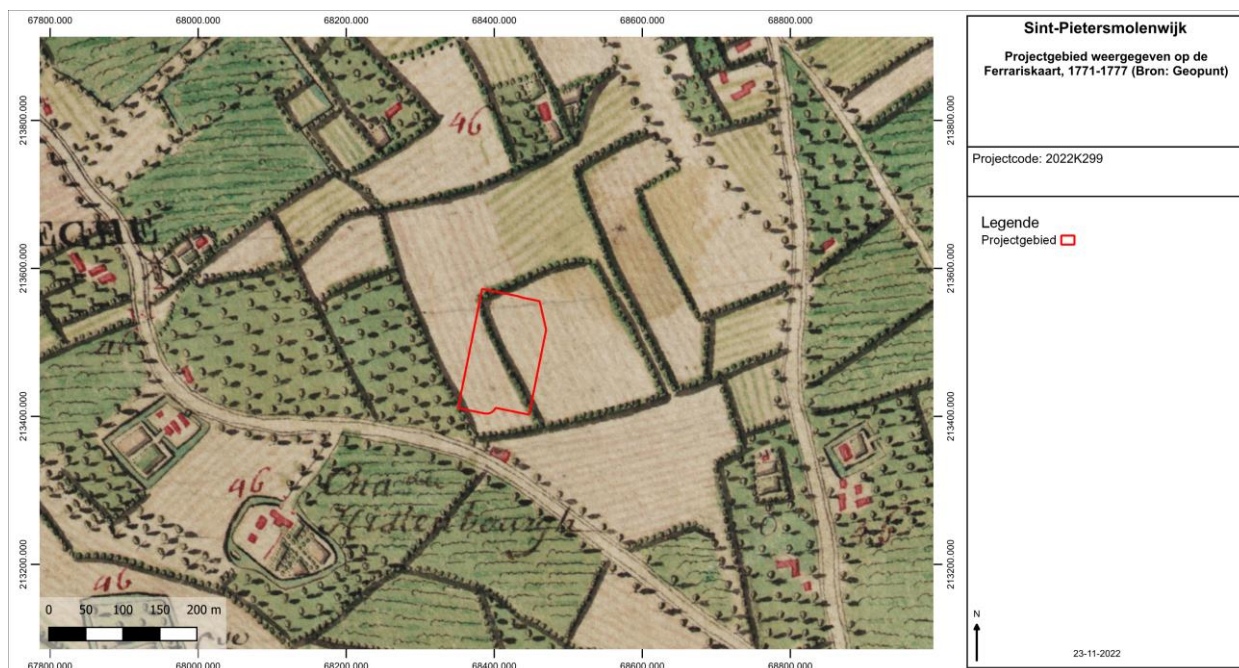
Op de Heraldische kaart van het Brugse Vrije, gekopieerd door Pieter Claeissens in 1597, is het terrein te situeren ten noorden van de Oostendse Steenweg en ten westen van de Blankenbergse Steenweg, die reeds zichtbaar zijn op de kaart. Het centrum van Sint-Pieters-op-de-Dijks is ten noordoosten van het projectgebied te situeren.

De Oostendse en Blankenbergse Steenweg zijn eveneens zichtbaar op de Ferrariskaart. Het centrum van Sint-Pieters-op-de-Dijk situeert zich ca. 500 m ten noordoosten van het terrein. Het projectgebied wordt op de kaart ingekleurd als akkerland en is vrij van bebouwing. De omgeving bestaat hoofdzakelijk uit een combinatie van akkerlanden, boomgaarden en natteren weidegronden met een groot aantal omwalde hoeves.

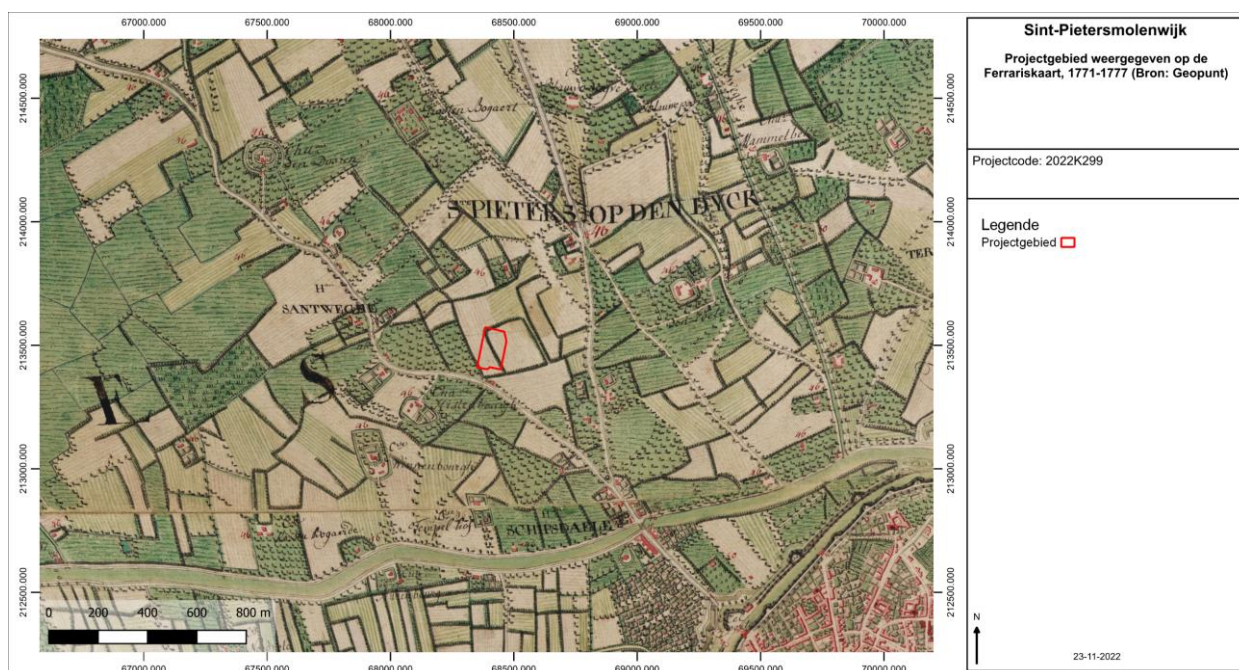
Het 19de-eeuwse kaartmateriaal geeft geen bijkomende info weer. Ook hier blijft het terrein vrij van bebouwing. Op de Vandermaelenkaart wordt precies ten noordoosten en ten zuiden van het terrein een weg weergegeven.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Sint-Pieters-op-de-Dijk [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14548> (Geraadpleegd op 29-11-2022)

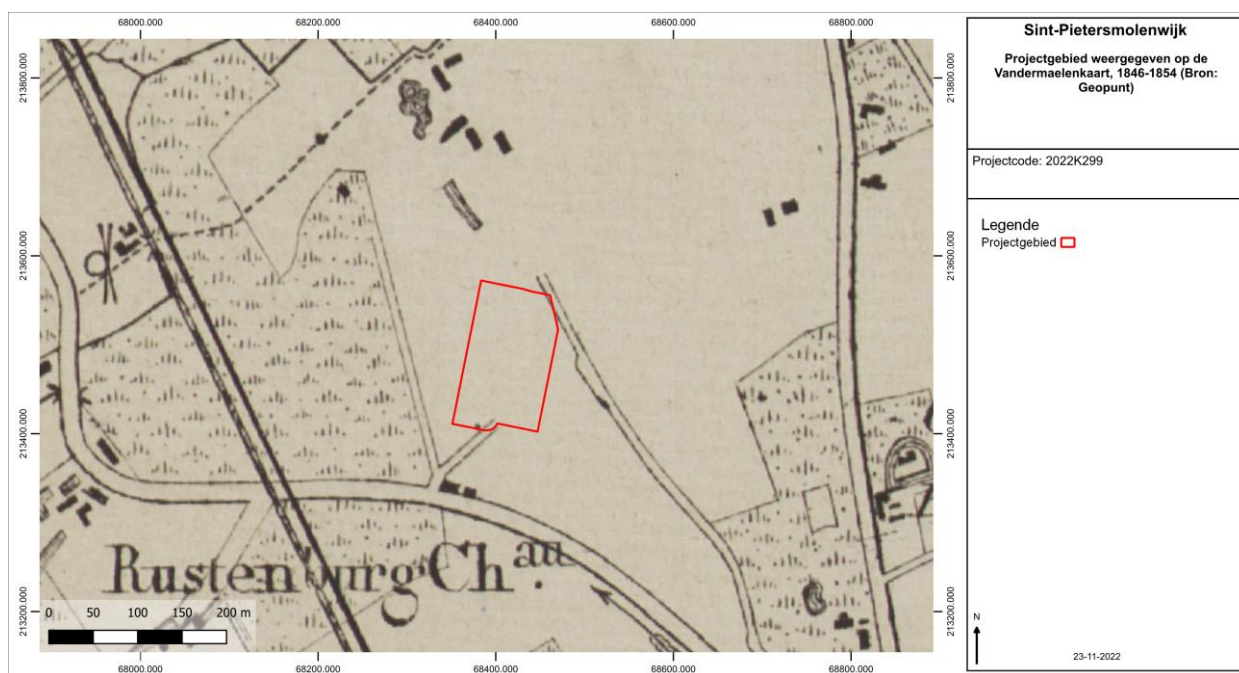
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

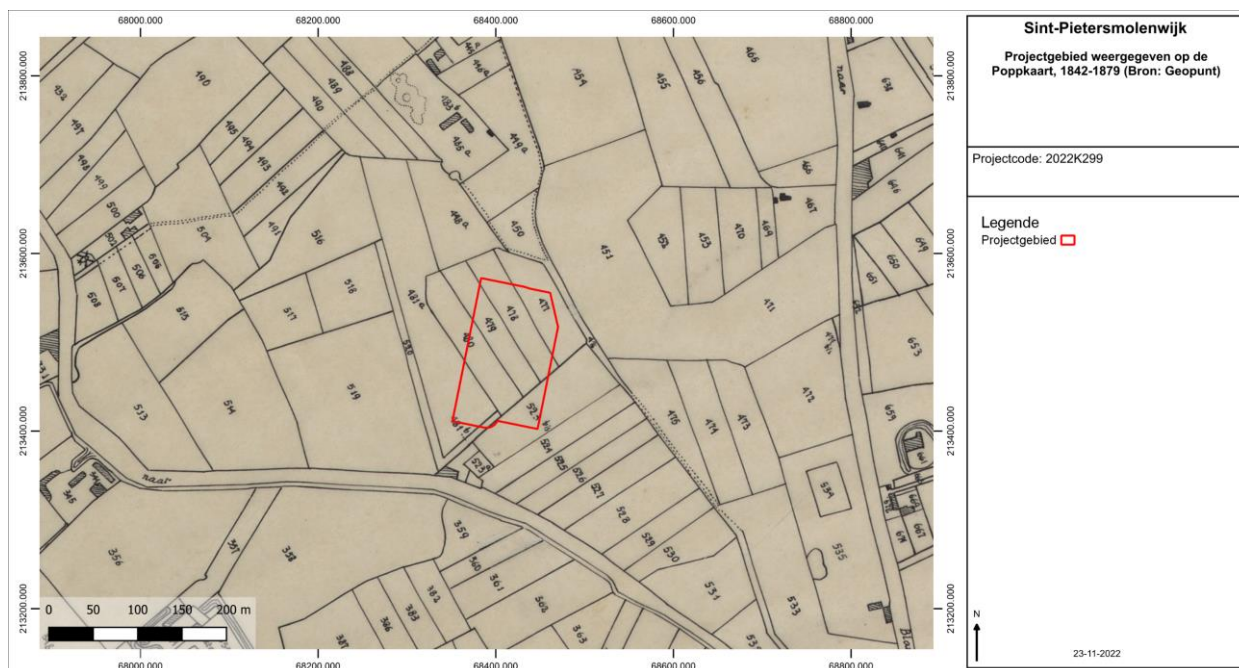
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft de evolutie van het bodemgebruik binnen de grenzen van het projectgebied weer gedurende de laatste decennia. Het terrein blijft op deze beelden quasi onveranderd tot op het luchtbeeld uit 2016, wanneer de Gebroeders Marreyststraat wordt aangelegd. Op de velden ten oosten van de straat zijn grondwerken aan de gang. Mogelijk was dit terrein in gebruik als werfzone waarbij afgegraven grond werd gestockeerd. De impact hiervan op het bodemarchief is voornamelijk ongekend. De velden langs de oostzijde herstelden zich vervolgens waarna de huidige situatie tot stand kwam.

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling langs beide zijden van de Gebroeders Marreytstraat te Brugge. Het projectgebied is ca. 1,49 ha groot en is in gebruik als grasland. In het zuidwesten wordt het onderzoeksgebied doorsneden door 2 grachten.

Brugge is gelegen op de overgang tussen de Vlaamse zandstreek en de kustpolders. Het onderzoeksgebied is ten noorden van de Brugse binnenstad gelegen en bevindt zich landschappelijk gezien in het poldergebied. In het zuiden van het terrein loopt het Molengeleed. De Quartairgeologische kaart geeft een profiel weer waarvan de top bestaat uit getijdenafzettingen van het Holoceen. De bodemkaart geeft op het hele terrein een kreekruggrond weer. In het zuidoosten van het terrein is deze kreekrug overdekt. Dit impliceert dat het terrein gelegen is ter hoogte van een dichtgeslibde getijdengeul die door de inklinking van het omliggende veenlandschap een hogere rug in het landschap vormt. Wanneer deze geulen dichtslibben verschilt van geul tot geul. Dit proces is grotendeels voltrokken tegen de late ijzertijd/Romeinse periode, enkel de grootste geulen blijven veel langer actief. Het zijn de locaties waar permanente bewoning en bewerking in de kustvlakte mogelijk wordt. Dit impliceert ook dat er geen verwachting is inzake de aanwezigheid van artefactensites.

De cartografische bronnen reflecteren een vlak en open landschap dat typisch is voor de kustpolders. Op de Heraldische kaart van het Brugse Vrije is het verloop van de Oostendse steenweg reeds aangeduid. Er is geen bebouwing weergegeven in de buurt van het projectgebied. Op de Ferrariskaart is te zien dat het terrein in gebruik is als akkerland en vrij is van bebouwing. In de omgeving zijn een groot aantal omwalde hoeves weergegeven. Het historische centrum van Sint-Pieters-op-den-Dijk situeert zich een 500-tal meter ten noorden van het projectgebied. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is geen wezenlijke verandering op te merken inzake het landgebruik, het terrein blijft vrij van bebouwing. Binnen de orthofotosequentie is op het luchtbeeld van 2016 te zien dat de Gebroeders Marreytstraat wordt aangelegd. In de oostelijke helft van het projectgebied zijn duidelijk grondwerken aan de gang. Mogelijk werd hier afgegraven grond gestockeerd. De impact hiervan op het bodemarchief is vooralsnog ongekend.

In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn reeds meerdere prospecties, werfcontroles en opgravingen uitgevoerd. Bij vlakdekkend onderzoek ten noorden van het onderzoeksgebied werden bewoningssporen uit de volle en late middeleeuwen in kaart gebracht. Dit betrof kuilen, grachten en greppels, waterkuilen waarin aardewerk en dierlijk botmateriaal werd gerecupereerd. Bij een werfcontrole ten zuiden van het onderzoeksgebied werden eveneens kuilen en greppels in kaart gebracht waar uit de vulling laatmiddeleeuws aardewerk en dierlijk botmateriaal werd aangetroffen. Ook ten westen van het huidige onderzoeksterrein werden bij een proefsleuvenonderzoek resten in kaart gebracht die wijzen op bewoning in de late middeleeuwen. In de ruimere omgeving geven de gekende waarden een gelijkaardig beeld van bewoning vanaf de volle middeleeuwen. De CAI maakt geen melding van oudere resten. Naast deze gekende vindplaatsen zijn eveneens een groot aantal cartografische indicatoren aangeduid op het kaartbeeld van de inventaris. Dit betreft laatmiddeleeuwse of jongere landelijke infrastructuur. De gekende waarden bevestigen enigszins de verwachting dat de omgeving pas permanent bewoond en bewerkt wordt vanaf de middeleeuwen.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en de verstoringsgraad te evalueren. Mogelijk hebben de

werkzaamheden in het verleden reeds een verstorende impact gehad op het bodemarchief. Indien het bodemarchief bewaard blijkt is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte methode om eventueel aanwezig erfgoed in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop in te schatten.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

